

*Викладач, аспірант кафедри романо-германської філології,
Майєр Катерина Олександрівна,
Керівник Центру німецької молоді, культури і розвитку «Відергебурт»
e-mail: kathrin25@ukr.net*

Іноземна мова 2 - 441-442 група – Філологія (англійська, німецька)

КОНЦЕПЦІЯ І ПЛАН КУРСУ (2016-2017 навч.рік)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - підготувати висококваліфікованих фахівців, бакалаврів – філологів, вчителів іноземної мови для середніх навчальних закладів. **Головним завданнями** курсу є

- розвиток комунікативної компетенції студентів;
- формування філологічних навичок.

Наприкінці курсу навчання студенти повинні не тільки **вміти** спілкуватись з носіями мови у різних сферах, пов'язаних культурою, життям, та реаліями країни мова якої вивчається, але й **знати** як аналізувати німецькомовні художні твори (філологічний аналіз тексту), читати періодичні видання (реферування газетної статті).

Програма передбачає системне викладання німецької мови, тобто всі аспекти мови вивчаються паралельно з розвитком комплексу основних мовленнєвих навичок та вмінь. Оволодіння студентами фонетичним, лексичним, граматичним матеріалом та технікою письма передбачає подальший розвиток або набуття та розвиток навичок та вмінь як у рецептивних видах мовленнєвої діяльності – аудіюванні та читанні, так й у продуктивних його видах – говорінні та письмі. Оволодіння повним практичним курсом німецької мови передбачає вільне володіння студентами німецькою мовою.

Проблема змісту предмету “ДІМ” вирішується нами з урахуванням природи мовлення, яке є ситуативним. Спираючись у цьому питанні на дослідження В.Л.Скалкіна щодо визначення типових комунікативних ситуацій за принципом схожості, у програмі виділено вісім сфер спілкування, які притаманні будь-якому сучасному мовному колективу:

- 1) соціально-побутова;
- 2) сімейна;
- 3) соціально-культурна;
- 4) сфера громадської діяльності;
- 5) професійно-трудова;
- 6) адміністративно-правова;
- 7) сфера ігор та захоплень;
- 8) видовишно-масова сфера.

Всі навички усного та писемного мовлення мають характеризуватися якостями автоматизованості, гнучкості й сталості.

Запропонований курс з другої іноземної мови (німецької) передбачає проведення виключно практичних занять, для організації яких використано досвід провідних вітчизняних та закордонних фахівців з методики викладання іноземних мов.

Теми практичних занять

№ з/п	Триместр 11 Назва теми	Кількість годин
1	L.27 Geschichten und Gesichter Berlins K/b S.220	12
2	L.28 Von hier nach dort! K/b S.228	12
3	L.29 Interessieren sie sich für Politik? K/b S.236	12
4	Textanalyse R.Welsch <i>Der Weg</i>	4
5	Referieren Sie über den Artikel „Herr Doktor, verstehst du?“	2
6	Textanalyse A.Polgar <i>Geschichte ohne Moral</i>	4
7	Referieren Sie über den Artikel „Herr Doktor, verstehst du?“	2
8	Textanalyse S.Kilian <i>Marion guckt aus dem Fenster</i>	4
9	Referieren Sie über den Artikel „Wenn Wikipedia beim Schummeln hilft“	2
10	Textanalyse P.Bichsel Ein Tisch ist ein Tisch	4
11	Referieren Sie über den Artikel „Amsterdamer Modell: Stad Essen will Alkoholiker für Bier arbeiten lassen“	2
12	Textanalyse Andres Krenzke. Der Erster Arbeitslose	4
13	Referieren Sie über den Artikel „Blaue Karte EU“	2
14	Textanalyse M.Neumann <i>Der weiße Fiat</i>	4
15	Referieren Sie über den Artikel „Was ziehst du an?“	2
	Разом	72

№ з/п	Контроль	Кількість годин
1	Консультація	1
2	Іспит	4

Самостійна робота

№ з/п	Триместр 11 Назва теми	Кількість годин
1	Розмовна тема Essgewohnheiten der Deutschen	5
2	Розмовна тема Freizeit und Jugend.	5
3	Розмовна тема Urlaub und Reisen	5
4	Розмовна тема Liebe und Partnerschaft	5
5	Розмовна тема Trümmerliteratur	5
6	Textanalyse S.Lenz. <i>Die Nacht im Hotel</i>	4
7	Textanalyse Simone Buchholz. Warum die Liebe flüchtig ist.	4
8	Textanalyse P.Maar Der Mann, der nie zu spät kam	4
9	Textanalyse A.Polgar Geschichte ohne Moral	4
10	Textanalyse S.Kilian Marion guckt aus dem Fenster	4
11	Textanalyse S.Lenz Die Nacht im Hotel	4
12	Sehenswürdigkeiten in Berlin	7
13	Geschichte Berlins	8
14	Auswanderungsgründe	8
15	Das politische System in Deutschland	8
16	Parteien und Programme	8
	Разом	90

Індивідуальні завдання Реферати, доповіді, презентації

Методи навчання

Метод навчання – досить складне, багатоякісне багатовимірне педагогічне явище, в якому знаходять відображення об'єктивні закономірності, принципи, цілі, зміст і форми навчання. Цей зв'язок з іншими дидактичними категоріями взаємозворотній: принципи, цілі, зміст і форми навчання визначають метод, але вони не можуть бути реалізовані без нього, без урахування можливостей їх практичної реалізації. Огляд окремої підручкової, монографічної та журнальної літератури дає змогу простежити тенденції розвитку та деякі спроби класифікацій методів навчання у вищих навчальних закладах за останнє двадцятиріччя. При цілісному підході до цього питання насамперед потрібно відмітити розподіл методів навчання на дві групи, які називаємо традиційними та нетрадиційними. Ще відомим науковцем Бабанським Ю. К. виділялися три великі підгрупи методів навчання, які ми відносимо до традиційних. Зауважимо тільки, що більшість традиційних методів навчання стосуються школи взагалі, але мають місце й у практиці педагогіки вищої школи також.

У відповідності з характером пізнавальної діяльності студентів по засвоєнню змісту освіти виділяють такі методи, як пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові та дослідницькі. Мова йде про класифікацію методів навчання на основі їх внутрішньої психологічної сторони, домінуюче місце в якій займає концепція Лернера І.Я. та Скаткіна М.М. Підкреслимо, що внутрішня психологічна сторона методу навчання є складним психолого-педагогічним синтезом різних психологічних процесів (відчуття і сприймання, пам'яті і мислення, емоцій, уваги і волі суб'єкта тощо) з метою і змістом навчання.

Аспект передачі та сприймання навчальної інформації лежить в основі класифікації методів навчання Перовського С.І., Голанта Є.Я. Науковці поділяють методи навчання на словесні (розповідь-пояснення, бесіда, лекція), наочні (ілюстрація, демонстрація) та практичні (досліди, вправи, лабораторні роботи, реферати тощо).

Крім традиційних, у практиці педагогіки вищої школи за останні двадцять років великого розповсюдження та застосування набули й інші методи навчання, які ми називаємо нетрадиційними. Серед них певної уваги заслуговують так звані "активні" методи навчання. Особливістю є спонукання студента та викладача до активності, обов'язкову взаємодію в процесі навчання студентів між собою чи з іншими суб'єктами НВП.

Виділяють сім основних методів активного навчання: ділова гра, розігрування ролей, аналіз конкретних ситуацій, активне програмове навчання, ігрове проектування, стажування та проблемна лекція. Методи активного навчання використовуються для тренування та розвитку творчого мислення студентів, формування в них відповідних практичних умінь та навичок. Вони стимулюють і підвищують інтерес до занять, активізують та загострюють сприймання навчального матеріалу.

Стажування як метод навчання полягає в тому, щоб студент у ролі стажиста займав певну посаду. Хоча і під контролем, він повинен самостійно діяти, тобто приймати рішення, взаємодіяти з іншими посадовими особами.

Проблемною є така лекція, що містить у собі проблемні, дискусійні твердження, варіанти вирішення яких досягаються обов'язковим обговоренням їх між усіма присутніми. Цьому передує монолог викладача, в якому він вводить слухачів у проблему, вказує на можливі підходи до її аналізу на матеріалі співставлення різних факторів та теорій і знайомить з деякими умовами та прецедентами її розв'язання, створюючи тим самим ґрунт для проблематизації зовнішнього діалогу.

Три групи нетрадиційного навчання є такі: методи програмованого навчання, методи проблемного навчання, методи інтерактивного (комунікативного) навчання.

Методи контролю

Методика контролю і самоконтролю забезпечують перевірку рівня засвоєння студентами знань, сформованості вмінь і навичок. З цією метою

використовуються методи **усного, письмового, текстового, графічного, програмового контролю**, практичної перевірки **самоконтролю**.

Метод усного контролю. Він є найпоширенішим у педагогічній практиці. Використовуючи його, студенти вчаться логічно мислити, аргументувати, висловлювати свої думки, набувають досвіду обстоювати свою точку зору. Усне опитування студентів здійснюється у певній послідовності: формулювання викладачем запитань (завдань) і вимог; підготовка студентів до відповіді та викладу своїх знань; корекція і самоконтроль викладених знань у процесі відповіді. Для усної перевірки знань важливо визначити, які запитання чи завдання дати студентові. За рівнем пізнавальної активності вони є репродуктивними; реконструктивними; творчими.

Запитання для усної перевірки поділяють на основні, додаткові й допоміжні. **Основне** запитання формулюють так, щоб студент міг дати на нього самостійну розгорнуту відповідь. **Додаткові** запитання ставлять для уточнення. Як студент розуміє певне питання, формулювання, формули та ін. **Допоміжні** запитання часто є навідними, допомагають студентам виправити помилки, неточності. За формою викладу розпізнають запитання звичайні (“Ja-Nein-Frage”) і запитання у вигляді проблеми або задачі (“z.B. W-Frage”). Запитання мають бути логічними, цілеспрямованими, чіткими, зрозумілими і посилюючими, а їх сукупність – послідовною і систематичною.

У навчальному процесі практикують індивідуальне, фронтальне та ущільнене (комбіноване) усне опитування.

Індивідуальне опитування передбачає розгорнуту відповідь студента на оцінку. Він повинен не лише відтворити текст підручника чи розповідь викладача на попередньому занятті, а й самостійно пояснити матеріал, довести наукові положення, проілюструвати їх власними прикладами. Проводячи індивідуальне опитування, викладач має визначитися, кого викликати, скількох студентів опитати, що в цей час робитимуть інші. Педагогіка не дає однозначних відповідей на ці запитання, проте досвід переконає, що в кожному конкретному випадку вони вирішуються залежно від завдань, які ставить перед собою викладач. Під час індивідуального опитування важливо організувати роботу всіх студентів групи. Їм можна запропонувати уважно слухати відповідь товариша, виправляти відповідь. За такі активну роботу може бути виставлена оцінка. Якщо біля дошки відповідає слабший студент, викладач слухає його відповідь сам, а решта студентів виконує самостійне завдання.

Метою фронтального опитування є перевірка знань, умінь і навичок одразу багатьох студентів. Його проводять переважно тоді, коли необхідно виявити рівень засвоєння знань, які слід запам'ятати, оскільки вони є підґрунтям для засвоєння певного складного матеріалу. Таке опитування стимулює активність студентів, сприяє повторенню та систематизації знань.

Ущільнене (комбіноване) опитування дає змогу перевірити знання відразу кількох студентів: один відповідає усно, решта – за вказівкою викладача виконує певні завдання. Його проводять переважно тоді, коли весь матеріал в основному засвоєно і необхідно перевірити набуті знання, викладач аналізує його разом з викликаним студентом, який пояснює хід його виконання.

Загалом метод усної перевірки знань сприяє встановленню тісного контакту між викладачем і студентом, дає змогу стежити за його думкою всьому групі, виявляти прогалини, неточності в знаннях студентів і відразу їх виправляти. В процесі опитування одного студента відбувається повторення, узагальнення і систематизація знань і цілим класом. Таку перевірку можна проводити з будь-якого навчального предмета.

Метод письмового контролю. Суть цього методу полягає у письмовій перевірці знань, умінь та навичок. З таких предметів, як мова і математика, його використовують не рідше, ніж усну перевірку. Письмовим методом перевіряють знання студентів і з географії, історії, біології, хімії. Залежно від навчального предмета письмовий контроль знань здійснюють у формі контрольної роботи, твору, переказу, диктанту та ін. Мета письмової перевірки – з'ясування ступеня оволодіння студентами вміннями і навичками з предмета. Водночас існує можливість визначити і якість знань – їх правильність, точність, усвідомленість, уміння застосовувати ці знання на практиці.

Позитивним аспектом письмової перевірки є можливість за короткий час перевірити знання багатьох студентів, зберігати результати перевірки, виявити деталі й неточності у відповідях студентів. Недомірком є необхідність тривалого часу для перевірки студентівських робіт, ймовірність зниження грамотності студентів, якщо вчителі нехтують єдиними орфографічними вимогами.

Метод графічного контролю. Використовують його на уроках малювання, креслення, географії, геометрії та ін. Він передбачає відповідь студента у вигляді складеної ним узагальненої наочної моделі, яка відображає певні відношення, взаємозв'язки у виучуваному об'єкті або їх сукупності. Це можуть бути графічні зображення умови задачі, малюнки, креслення, діаграми, схеми, таблиці.

Графічна таблиця може бути самостійним видом або як органічний елемент входить до усної чи письмової перевірки.

Метод тестового контролю. Передбачає він відповідь студента на тестові завдання за допомогою розставлення цифр, підкреслення потрібних відповідей, вставляння пропущених слів, знаходження помилок тощо. Це дає змогу за короткий час перевірити знання певного навчального матеріалу студентами всього групи. Зручні тести і для статистичного оброблення результатів перевірки.

Однак така перевірка може виявити лише знання фактів, але не здібності, вона заохочує механічне запам'ятовування, а не роботу думки, до того є потребує багато часу для складання програм.

Метод програмованого контролю. Полягає він у висуванні до всіх студентів стандартних вимог, що забезпечується використанням однакових за кількістю і складністю контрольних завдань, запитань. При цьому аналіз відповіді, виведення і фіксація оцінки можуть здійснюватися за допомогою індивідуальних автоматизованих засобів. Наявність комп'ютерів дає змогу механізувати процес перевірки, але її схема залишається.

Метод практичної перевірки. Придатний він у процесі вивчення фізики, біології, хімії, трудового навчання, що передбачають оволодіння системою практичних умінь і навичок. Таку перевірку здійснюють під час лабораторних і практичних занять із цих предметів. Стежачи за тим, як студент виконує певні дії, викладач з'ясовує, як він усвідомив теоретичні основи цих дій.

Метод самоконтролю. Полягає цей метод усвідомленому регулюванні студентом своєї діяльності задля забезпечення таких її результатів, які б відповідали поставленим цілям, вимогам, нормам, правилам, зразкам, Мета самоконтролю – запобігання помилкам та їх виправлення. Показником сформованості контрольних дій, а отже, й самоконтролю є усвідомлення студентами правильності плану діяльності та її операційного складу, тобто способу реалізації цього плану. Ефективним засобом формування в студентів навичок самоконтролю є використання колективних (фронтальних) перевірок у поєднанні з контролем з боку викладача. У процесі навчання слід знайомити студентів з метою виконуваної роботи, вимогами до неї, способами виконання, прийомами самоконтролю і шляхами їх удосконалення. Важливу роль у самоконтролі відіграють педагогічна оцінка та самооцінка. Від ефективності самооцінки залежить здатність студента знаходити помилкові дії, запобігати їм і завдяки цьому підвищувати результати самоконтролю. Для самоконтролю нерідко використовують звукозапис. Прослуховуючи запис власного читання тексту, студент може виявити недоліки в техніці читання, інтонуванні, артикуляції окремих звуків. За наявності записів окремих тем підручника з іноземної мови студентам неважко виявити й виправити свої мовні огріхи.

Методичне забезпечення

1. Обучение диалогической речи. Автор: Скалкин В.Л. Видавництво: Радянська школа, 1989р.

Рекомендована література

Базова

1. **DaF kompakt A1-B1** + Audio-CDs Deutsch als Fremdsprache für Erwachsene

Autoren: Ilse Sander, Birgit Braun, Andrea Frater-Vogel u.a. Ernst Klett Sprachen GmbH, Stuttgart 2011.

2. **Вакуленко Т.І. Kurzgeschichten für analytisches Lesen** (Оповідання для аналітичного читання): Навчальний посібник з аналітичного читання для студентів факультету іноземної філології. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 268с.

Допоміжна

1. **Іваненко С.М., Карпусь А.К.** Лінгвостилістична інтерпретація тексту (для факультетів іноземних мов і педагогічних вищих закладів освіти) Підручник для фак-тів іноз.мов ун-тетів і педагог.вищ.закладів освіти КДЛУ, Київ 1998 – 176с, Ш143.24-937.03.

2. Газети німецькою мовою.

3. Новини німецькою мовою з інтернету. Deutsche Welle.

Інформаційні ресурси

1. www.klett.de
2. www.klett.de/dafkompakt
3. www.goethe.de
4. <http://www.goethe.de/ins/ua/kie/ukindex.htm>